

Een voordeel van de krappe arbeidsmarkt: aantal mensen in de bijstand op laagste niveau in acht jaar tijd

De krapte op de arbeidsmarkt heeft ook positieve effecten. Het aantal bijstandsontvangers is het afgelopen jaar met 23.000 mensen gedaald. Vooral jongeren gaan weer aan de slag.

Zo'n 407.000 Nederlanders leefden eind maart 2022 van een bijstandsuitkering. Dat zijn er 23.000 minder dan een jaar eerder. Daarmee telt Nederland nu het laagste aantal bijstandsgerechtigden sinds september 2013. Dit constateert het CBS in nieuwe kwartaalcijfers. Bij jongeren onder de 27 was de daling van het aantal bijstandsontvangers het grootst, bij 45+ ers het geringst.

“Dit is heel goed nieuws”, reageert hoogleraar economie Robert Dur van de Erasmus Universiteit Rotterdam. “Sinds de economische crisis in 2008 hebben we een lange periode gehad dat het aantal mensen in de bijstand in een rechte lijn omhoog ging. Een paar jaar geleden is die trend gekeerd en dat leidt nu tot een nieuw laagterecord.”

Eerst kijken naar andere optie

De voornaamste reden voor de recente daling is de krapte op de arbeidsmarkt, zegt hoogleraar sociale zekerheid Pierre Koning van de Vrije Universiteit. “Door de personeelstekorten zie je dat werkgevers minder kieskeurig worden. Ze nemen mensen aan die ze anders misschien minder snel een baan hadden gegeven.”

Daarnaast spelen gemeenten een rol, zegt Dur. Die proberen al langere tijd actief het aantal bijstandsontvangers naar beneden te krijgen, zeker onder jongeren. “Ze kijken in een gesprek altijd eerst naar de vraag of er ook een andere optie is om in het levensonderhoud te voorzien. Nu er zoveel werk is, zullen gemeenten nog meer geneigd zijn om jongeren die kant op te sturen en bijvoorbeeld in contact te brengen met werkgevers.”

Koning legt uit dat het bij WW-uitkeringen heel normaal is dat de aantallen sterk schommelen op basis van personeelstekorten of -overschotten. “Die stijgingen en dalingen zijn veel spectaculairder dan bij bijstandsuitkeringen. Je ziet bij de WW schommelingen van honderdduizend uitkeringen per jaar, op basis van ontwikkelingen op de arbeidsmarkt.”

Het is dus relatief gezien een kleine groep, 23.000 minder Nederlanders in de bijstand. Maar, benadrukt Dur, voor deze groep kunnen de effecten op de lange termijn positief zijn. Mensen die eenmaal op de arbeidsmarkt komen, al is het in een baan die voor hen misschien niet ideaal is, stromen van daaruit makkelijker door naar een andere baan. “Dat heeft onder andere te maken met stigmatisering door werkgevers. Een werkgever kiest vaak liever voor een iemand die al een baan heeft dan iemand met een uitkering.”

Structurele kansenongelijkheid

Toch is er niet alleen goed nieuws. Nederland kampt met ernstige ongelijkheidsproblemen, constateert vertrekkend directeur Kim Putters deze week bij zijn afscheid van het Sociaal Planbureau. Het lukt de overheid niet om de structurele kansenongelijkheid in de Nederlandse samenleving te verkleinen, schrijft hij in zijn bezorgde afscheidsessay *De Menselijke Staat*.

Ook volgens de hoogleraren Dur en Koning wordt structurele ongelijkheid bij lange na niet opgelost door gunstige bijstandscijfers. “Dit gaat over enkele tienduizenden mensen”, zegt Dur. “Dat blijft een kleine groep.” Ook is het inkomensverschil tussen een bijstandsuitkering en een laag salaris uit een baan niet erg groot, waardoor bijstandsverleners er niet altijd veel op vooruit gaan.

Dur: “De discussie over ongelijkheid zou niet alleen moeten gaan over werk en vermogen, maar ook over welbevinden. Voor mensen is het belangrijk dat ze het gevoel hebben dat ze een bijdrage leveren aan de maatschappij en sociale interactie hebben. Mensen met werk worden daar over het algemeen beter in voorzien dan mensen zonder werk.”